

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, fakss 67223556, e-pasts info@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Lietā Nr. [..]

Valsts ieņēmumu dienestam
e-adreses informācijas sistēmā

Lēmums

Rīgā,
2021.gada 22. jūnijā

Nr. [..]

**Par pārbaudē konstatēto
un pienākuma uzlikšanu**

Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI), pamatojoties uz Finanšu ministrijas sniegto informāciju¹, saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas² (turpmāk – VDAR) 57.panta 1.punkta “a” un “h” apakšpunktu un Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – FPDAL) 4.panta pirmās daļas 1.punktu un 5.panta pirmās daļas 1.punktu veica pārbaudi (Lietā Nr. [..]) par Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) veiktās personas datu apstrādes atbilstību VDAR 13., 35. un 36.pantam.

DVI 2020.gada 16.septembrī pieņēma lēmumu Nr. [..] “Par pārbaudē konstatēto, rājiena izteikšanu un pārbaudes turpināšanu” (turpmāk – Lēmums). Ar Lēmumu DVI nolēma pabeigt pārbaudi daļā par VID stacionāro tālruņu audioierakstu veikšanu pilotprojekta laikā no 2019.gada 15.jūnija līdz 2019.gada 8.jūlijam, izsakot VID rājieni par VDAR 5.panta 1.punkta “a” apakšpunktā noteiktā personas datu apstrādes principa neievērošanu un VDAR 13.panta pārkāpumu attiecībā uz pilotprojekta ietvaros veiktajiem telefonsarunu audioierakstiem, neinformējot par to datu subjektus. Savukārt attiecībā uz VID stacionāro tālruņu audioierakstu veikšanu, kā arī personas datu, kas iegūti audioierakstu veidā apstrādi, DVI nolēma turpināt pārbaudi, tostarp veicot pārbaudi klātienē VID, Talejas ielā 1, Rīgā.

Klātienē pārbaudes³ laikā VID sniedza informāciju par izvērtējamo personas datu apstrādi un informēja, ka šobrīd tiek veikti aptuveni 2400 (no aptuveni 4000) stacionāro tālruņu sarunu audioieraksti. Pēc VID struktūrvienību vadītāju pieprasījuma, norādot konkrētu ieraksta veikšanas nolūku (mērķi) tiek uzsākta un/vai pārtraukta attiecīgo stacionāro tālruņu sarunu ierakstīšana

¹ 2019.gada 13.septembra vēstule Nr. [..] “Par pārbaudi” (DVI reģistrēta ar Nr. [..]).

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regula Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

³ DVI 2020.gada 1.oktobra Procesuālās darbības protokols Nr. [..] par pārbaudes veikšanu VID Talejas ielā 1, Rīgā saistībā ar privātpersonu sarunu ierakstu veikšanu.

(atbilstoši VID 2019.gada 4.novembra iekšējo noteikumu Nr.65 “Personas datu apstrādes un aizsardzības kārtība Valsts ieņēmumu dienestā” (turpmāk – Noteikumi Nr.65) 54.punktā noteiktajam.).

Stacionāro tālruņu sarunu ierakstu sākotnējais mērķis ir klientu apkalpošanas kvalitātes uzlabošana, bet atkarībā no sarunas satura (tēmas), tās izmantošanas mērķis var mainīties un tie pat var būt vairāki vienlaicīgi, piemēram, sarunu ieraksti var tikt izmantoti arī administratīvajos procesos vai lemjot par veicamajām piedziņas darbībām u.c. Sarunu ierakstu nolūks (mērķi) ir noteikti Noteikumu Nr.65 47.punktā. Par VID veikto personas datu apstrādi datu subjekti tiek informēti VID tīmekļa vietnē www.vid.gov.lv sadaļā “Par mums” – “Personas datu apstrāde VID”, kur pieejama arī VID personas datu drošības politika. Pēdējais novērtējums par ietekmi uz datu aizsardzību (turpmāk – NIDA) ir veikts 2019.gada 30.jūlijā.

Stacionāro tālruņu sarunu audioieraksti tiek glabāti VID serverī, izmantojot programmu “Zoom Call Recording” (turpmāk – Sistēma). Ierakstu saglabāšanas un atlasē vienīgais identifikācijas kritērijs ir tālruņa numurs. Nekādi citi atlasē kritēriji (identifikatori) sarunu ierakstiem netiek piešķirti. Piekļuves tiesības sarunu ierakstiem Sistēmā nodrošina tās administrators, proti, nodrošina piekļuvi sarunu ierakstiem struktūrvienību līmenī atbilstoši saņemtajiem pieprasījumiem. Sistēma nodrošina arī auditācijas pierakstus, kas savukārt nodrošina attiecīgo ierakstu izmantošanas (piemēram, lejupielādes, kopēšanas u.tml.) atsekojamību.

Zvanot uz VID stacionāro tālruni, tiek atskaņots šāds teksts: *“Sveicināti! Jūs esat piezvanījis Valsts ieņēmumu dienestam. Saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasībām, informējam, ka klientu apkalpošanas kvalitātes uzlabošanas nolūkā šī saruna tiks ierakstīta.”*. Savukārt, veicot zvanu no stacionārā tālruņa tiek atskaņots šāds teksts: *“Sveicināti! Jums zvana no Valsts ieņēmumu dienesta. Saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasībām informējam, ka klientu apkalpošanas kvalitātes uzlabošanas nolūkā šī saruna tiks ierakstīta.”*.

Stacionāro tālruņu ierakstu dzēšana notiek automātiski pēc 24 mēnešiem, taču atkarībā no sarunu ieraksta apstrādes mērķa, secīgi var mainīties arī ierakstu dzēšanas termiņi. Piemēram, sarunu ieraksti, kas tiek glabāti Sistēmā, atkarībā no tālākā izmantošanas mērķa, var tikt pārkopēti uz Audita atbalsta informācijas sistēmu (ASIS) un uzglabāti līdz attiecīgā procesa beigām. Ierakstiem var piekļūt personas, kuras ir pilnvarojis attiecīgās pārvaldes direktors. Par ierakstu dzēšanu ir atbildīgs attiecīgās struktūrvienības vadītāja norīkots darbinieks/darbinieki, kurš 2x gadā izvērtē ierakstu uzglabāšanas/aktualizēšanas nepieciešamību. Stacionāro tālruņu audioierakstu uzglabāšanas termiņš ir līdz 24 mēnešiem, vai arī tas var mainīties atkarībā no jaunā datu apstrādes mērķa, bet ne ilgāk par 36 mēnešiem. Stacionāro tālruņu ierakstu uzglabāšanas/dzēšanas kārtība ir noteikta Noteikumos Nr.65. Stacionāro tālruņu un konsultatīvo tālruņu ieraksti tiek glabāti un apstrādāti Sistēmā, jo pēc sarunas satura sākotnēji nav iespējams klasificēt sarunu pēc noteiktiem kritērijiem (piemēram, sarunas par auditu, deklarācijām u.c.).

Konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstu uzglabāšanas un dzēšanas kārtība neatšķiras no stacionāro tālruņu ierakstu apstrādes, uzglabāšanas un dzēšanas kārtības un tā ir noteikta Noteikumos Nr.65.

Zvanot uz konsultatīvo tālruni, tiek atskaņots šāds paziņojums: *“Sveicināti! Jūs esat piezvanījis uz Valsts ieņēmumu dienesta konsultatīvo tālruni. Lai kontrolētu klientu apkalpošanas kvalitāti informējam, ka saruna tiks ierakstīta. Ar informāciju par personas datu apstrādes darbībām Jūs varat iepazīties VID tīmekļa vietnē www.vid.gov.lv [..].”*

Attiecībā uz audioierakstu veikšanu nodokļu audita lietās, visos gadījumos klientam tiek piedāvāts veikt audioierakstu. Ja persona atsakās, tiek izsniegta atteikuma veidlapa (Noteikumu Nr.65 7.pielikums) un ieraksts netiek veikts. Tiekoties ar klientu klātienē, VID darbinieks izmanto galda karti (informatīvu zīmi), kurā ir norādīta visa nepieciešamā informācija atbilstoši audioieraksta izmantošanas mērķim (informatīvās zīmes saturs ir noteikts Noteikumu Nr.65 5.pielikumā). Pirms audioieraksta veikšanas, klients par to vienmēr tiek informēts par. Katrs audioieraksts tiek reģistrēts elektroniskajā reģistrācijas žurnālā, ko veic attiecīgā audioieraksta veicējs (VID darbinieks). Uzsākot

audioierakstu VID darbinieks vairs neatkārtoto audioieraksta veikšanas mērķi u.c., proti, tas nebūs dzirdams audioieraksta laikā. Visi audita procesa ietvaros veiktie audioieraksti glabājas ASIS sistēmā un, ja nav uzlikta kāda īpaša atzīme, tad visi audioieraksti automātiski tiek dzēsti pēc 36 mēnešiem vai līdz uzsāktā administratīvā/tiesvedības procesa beigām. ASIS sistēma nodrošina auditācijas pierakstus, kas savukārt nodrošina attiecīgo audioierakstu izmantošanas (piemēram, lejupielādes, kopēšanas u.tml.) atsekojamību. Tie ir visi Noteikumu Nr.65 47.punktā neminētie gadījumi, kā viens no piemēriem ir mācību nodrošināšana ārpuspakalpojumu gadījumos.

Pēc pārbaudes klātienē, VID pārstāvis telefonsarunā informēja, ka VID tīmekļa vietnē sadaļā “Par mums” - “Personas datu apstrāde VID” ir veiktas izmaiņas, precizējot un papildinot informāciju par stacionāro tālruni, tai skaitā informatīvo tālruni sarunu audioierakstu izmantošanas tiesisko pamatu, mērķi, glabāšanas termiņiem u.c.

Saskaņā ar VDAR 4.panta 1. un 2.punktu “personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”)⁴, savukārt “apstrāde” ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem. Tādējādi uz VID klientu, kā uz identificētu vai identificējamu personu attiecināma informācija (piemēram, vārds, uzvārds, balss, tālruna numurs, sarunas laikā paustā informācija un cita informācija, kas VID tiek ievākta/apkopota/uzglabāta par klientu) ir personas dati, bet jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums ir atzīstama par personas datu apstrādi VDAR izpratnē.

Par personas datu apstrādes atbilstību VDAR ir atbildīgs pārzinis – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus⁵. Konkrētajā gadījumā pārzinis ir VID.

VDAR 5. un 6.pantā noteikti datu apstrādes vispārīgie noteikumi, tostarp VDAR 5.panta 1.punkta “b” apakšpunkts nosaka, ka dati tiek vākti konkrētos, skaidros un legītimos nolūkos, un to turpmāku apstrādi neveic ar minētajiem nolūkiem nesavietojamā veidā [...] (“nolūka ierobežojumi”), savukārt “e” apakšpunkts nosaka, ka dati tiek glabāti veidā, kas pieļauj datu subjektu identifikāciju, ne ilgāk kā nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos personas datus apstrādā [...] (“glabāšanas ierobežojums”).

Saskaņā ar VDAR 39.apsvērumā skaidroto, jebkurai personas datu apstrādei vajadzētu būt likumīgai un godprātīgai. Fiziskām personām vajadzētu būt pārzinim, ka viņu personas datus vāc, izmanto, aplūko vai citādi apstrādā, un tam, kādā apjomā personas dati tiek vai tiks apstrādāti. Turklāt ievērojot VDAR 5.panta 2.punktā noteikto pārskatatbildības principu, tieši pārzinim ir pienākums nodrošināt tādu personas datu apstrādes procesu, kas ļauj pierādīt, ka pārzina veiktā personas datu apstrāde ir atbilstoša datu aizsardzības normatīvā regulējuma prasībām. Savukārt saskaņā ar VDAR 6.panta 1.punktu personas datu apstrāde ir likumīga tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no 6.panta 1.punktā minētajiem pamatojumiem - piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un legītimo interešu ievērošana. Līdz ar to, pastāvot kādam no minētajiem tiesiskajiem pamatiem, un ievērojot VDAR 5.pantā noteiktos principus, personas datu apstrāde var tikt atzīta par tiesisku, savukārt, ja minētie nosacījumi netiek ievēroti, personas datu apstrāde nav atbilstoša VDAR un to nedrīkst veikt.

VDAR 35. un 36.pantā ir noteikti nosacījumi, kuriem izpildoties, pārzinim būtu jāveic NIDA novērtējums un kādos gadījumos nepieciešama iepriekšēja apspriešanās ar uzraudzības iestādi (DVI). Saskaņā ar VDAR, galvenais apstāklis, kas pārzinim būtu jāņem vērā analizējot, vai ir nepieciešams veikt NIDA, ir augsts risks fiziskas personas tiesībām un brīvībām. Likumdevējs VDAR 35.panta 3.punktā ir identificējis trīs gadījumus, kad pārzinim jo īpaši būtu jāvērtē augsta riska personu tiesībām

⁴ Identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

⁵ VDAR 4.panta 7.punkts.

un brīvībā iestāšanās, kā vienu no tiem norādot ar fiziskām personām saistītu personisku aspektu sistemātiska un plaša novērtēšana, kuras pamatā ir automatizēta apstrāde, tostarp profilēšana, un ar kuru pamato lēmumus, kas fiziskai personai rada tiesiskās sekas vai līdzīgi būtiski ietekmē fizisko personu. Vienlaikus DVI norāda, ka ievērojot NIDA lomu pārskatbildības nodrošināšanas mehānismā, gadījumos, kad pārzinim ir šaubas par novērtējuma veikšanas nepieciešamību, ir rekomendējams to veikt. Proti, NIDA var atvieglot pārziņa pienākumu veikšanu gan attiecībā uz datu subjektu tiesību nodrošināšanu, gan arī uz nepieciešamo tehnisko un organizatorisko personas datu aizsardzības drošības pasākumu ieviešanu.

Ievērojot minēto, DVI izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju kopsakarā ar VID sniegtajiem paskaidrojumiem un normatīvajos aktos noteikto, ir nonākusi pie turpmāk norādītajiem secinājumiem.

DVI secina, ka VID tiek veikti stacionāro tālruņu, tai skaitā konsultatīvo tālruņu sarunu audioieraksti, kā arī audioieraksti (tālruņa un diktofona) nodokļu kontroles audita ietvaros u.c. Personas datu apstrādes un aizsardzības kārtība ir noteikta VID tīmekļa vietnē sadaļā “Par mums” - “Personas datu apstrāde VID”⁶ un VID Noteikumu Nr.65 X nodaļā “Ierakstu veikšana, izmantošana, uzglabāšana un izsniegšana”.

VID netiek veikta visu, bet aptuveni 2400 stacionāro tālruņu sarunu ierakstīšana. Ierakstu veikšana (izņemot konsultatīvajam tālrunim) tiek uzsākta vai pārtraukta pēc attiecīgās VID struktūrvienības vadītāja pieprasījuma, kurš pirms tam atbilstoši Noteikumu Nr.65 46.2. un 46.3 apakšpunktam⁷ izvērtējis sarunu audioieraksta juridisko pamatu un atbilstoši 47.apakšpunktam izvērtējis audioieraksta veikšanas nolūku (mērķi).

Personas datu apstrādes nolūki (mērķi) ir noteikti VID tīmekļa vietnē, kā arī Noteikumu Nr.65 47.apakšpunktā, proti, personas datu lietotājam (VID darbiniekam), ievērojot Noteikumu 46.punktu, ir atļauts veikt ierakstu bez datu subjekta piekrišanas attiecīgās patstāvīgās struktūrvienības reglamentā noteikto uzdevumu izpildes procesā šādiem nolūkiem (mērķiem): 1) muitas kontroles pasākumu kvalitatīvai nodrošināšanai; 2) kvalitatīvas pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai, konsultējot VID klientus un izskatot klientu sūdzības nodokļu administrēšanas, kontroles un nodokļu parādu piedziņas procesā; 3) nodokļu kontroles pasākumu, tai skaitā nodokļu audita un tematisko pārbaužu, kvalitatīvai nodrošināšanai; 4) nodokļu parādu piedziņas procesa kvalitatīvai nodrošināšanai; 5) noziedzīgu nodarījumu atklāšanas un novēršanas valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā un VID ierēdņu vai darbinieku darbībā, kas saistīta ar to pienākumu izpildi, tai skaitā resorisko pārbaužu, kvalitatīvai nodrošināšanai; 6) izmantojot VID īpašumā vai nomā esošo transportlīdzekli ceļu satiksmē; 7) ierēdņu un darbinieku, apmeklētāju, īpašuma, tai skaitā informācijas resursu, aizsardzības un fiziskās drošības un korupcijas risku novēršanas nodrošināšanai; 8) VID vadības un struktūrvienību, projektu vadības, ar VID rīkojumu izveidoto darba grupu un komisiju sanāksmju pieņemto lēmumu kvalitatīvas izpildes nodrošināšanai; 9) dienesta pārbaužu un disciplinārlietu izmeklēšanas kvalitatīvai nodrošināšanai; 10) VID ierēdņu un darbinieku atlases procesa kvalitatīvai nodrošināšanai; 11) administratīvo pārkāpumu lietu kvalitatīvas izskatīšanas un lēmumu pieņemšanas nodrošināšanai.

Lai uzsāktu stacionāro tālruņu sarunu ierakstīšanu, attiecīgās VID struktūrvienības vadītājs nosūta pieprasījumu Informātikas pārvaldei, norādot konkrētā stacionārā tālruņa numuru un laiku, līdz kuram sarunu audioieraksts jānodrošina vai no kura laika sarunu audioieraksts jāpārtrauc.

DVI secina, ka stacionārajos tālruņos tiek atskaņots paziņojums par personas datu apstrādi. Ja paziņojuma atskaņošana nav notikusi, VID darbiniekam ir pienākums pirms sarunas uzsākšanas

⁶ vid_personas_datu_apstrades_drosibas_politika.pdf

⁷ Noteikumu Nr.65 46.2.apakšpunktā noteikts, ka *pildot uz Valsts ieņēmumu dienestu attiecināmu juridisku pienākumu vai uzdevumu sabiedrības interesēs, pamatojoties uz Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 1.punkta c) vai e) apakšpunktu vai likuma “Par fizisko personu datu apstrādi kriminālprocesā un administratīvā pārkāpuma procesā” 5.pantu. Savukārt 46.3.apakšpunktā noteikts, lai nodrošinātu sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā un sestajā daļā noteiktajiem valsts pārvaldes principiem.*

brīdināt VID iekšējam tīklam nepieslēgta tālruņa numura lietotāju par tālruņa sarunu ieraksta veikšanu, nolasot iepriekš minēto paziņojuma tekstu. Arī zvanot uz konsultatīvo tālruni, tiek atskaņots paziņojums par personas datu apstrādi.

Attiecībā uz VID tīmekļa vietnē norādītajiem personas datu apstrādes nolūkiem, DVI secina, ka sadaļā “Par mums” apakšsadaļā “Personas datu apstrāde VID” ir publicēta VID Privātuma politika, kā arī sniegts skaidrojums par VID veikto personas datu apstrādi, tostarp apstrādes nolūkiem. Viens no VID personas datu apstrādes nolūkiem norādīts *privātpersonu tiesību un tiesisko interešu, tai skaitā sabiedrībai ar likumu noteikto iestādes sniedzamo pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai, VID sniegto konsultāciju uzraudzības nodrošināšanai, izmantojot VID stacionāro, tai skaitā informatīvo tālruņu sarunu audioierakstus*. Kā juridiskais pamats minētajai personas datu apstrādei ir norādīts VDAR 6.panta 1.punkta “c” un “e” apakšpunkts - apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras; Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā un sestā daļa; likuma “Par valsts ieņēmumu dienestu” 2.panta 5.punkts, 8.panta 7.punkts un 16-3.panta 14.punkts; likuma “Par nodokļiem un nodevām” 18.pants, Eiropas Savienības institūciju un Latvijas Republikas tiesību akti nodokļu un muitas jomā, Saeimas apstiprinātie starptautiskie līgumi nodokļu un muitas jomā, VID 2019.gada 10.jūlija rīkojums Nr.321 “Par Valsts ieņēmumu dienesta stacionāro tālruņu sarunu ierakstu veikšanu”, VID iekšējie noteikumi personas datu apstrādes un aizsardzības jomā u.c. Kā iespējamās personas datu saņēmēju kategorijas norādīti: datu subjekti, pilnvaroti VID darbinieki, pilnvaroti Finanšu ministrijas darbinieki, tiesas, prokuratūra, izmeklēšanas iestādes, valsts kontroles institūcijas (likumā noteiktajos gadījumos). Minēto personas datu glabāšanas ilgums noteikts līdz 24 mēnešiem vai ilgāk – līdz uzsāktā administratīvā/tiesvedības procesa beigām (divas reizes gadā pārskatot ierakstu turpmāko nepieciešamību un dzēšot (iznīcinot) nevajadzīgos ierakstus pirms noteiktā glabāšanas gala termiņa).

Tāpat publicēts arī šāds apstrādes nolūks: *nodokļu un nodevu kā arī citu valsts noteikto maksājumu aprēķināšanas un maksāšanas pareizības kontroles (audita un tematisko pārbaūžu) kvalitatīva nodrošināšana (tajā skaitā, auditora, tematisko pārbaūžu veicēja un nodokļu maksātāja pārstāvja informācijas apmaiņas laikā), korupcijas risku novēršana un fiziskās drošības nodrošināšana, izmantojot diktofoņa audio, kā arī videoreģistratora video un audio ierakstus*. Kā juridiskais pamats norādīts VDAR 6.panta 1.punkta “c” apakšpunkts – lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu un “e” apakšpunkts - lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta sestā daļa, likums “Par Valsts ieņēmumu dienestu” 2. un 8.pants, likums “Par nodokļiem un nodevām”, VID iekšējie noteikumi personas datu apstrādes un aizsardzības jomā u.c. Iespējamās personas datu saņēmēju kategorijas: datu subjekti, pilnvaroti VID darbinieki, pilnvaroti Finanšu ministrijas darbinieki, tiesas, prokuratūra, izmeklēšanas iestādes, valsts kontroles institūcijas (likumā noteiktajos gadījumos). Savukārt personas datu glabāšanas ilgums noteikts - 36 mēneši.

Lai gan VID tīmekļa vietnē ir publicēta informācija par VID veikto personas datu apstrādi, tostarp apstrādes nolūkiem, DVI secina, ka no VID sniegtās informācijas datu subjektiem nav iegūstama kodolīga un viegli saprotama informācija par to, ar kādu nolūku (mērķi) tiek veikta datu subjektu sarunu ierakstīšana, kāds ir stacionāro tālruņu sarunu ierakstu veikšanas tiesiskais pamats un glabāšanas termiņš. Proti, iepriekš minētie divi apstrādes nolūku formulējumi vienlaikus ietver vairākus personas datu apstrādes mērķus, tiesiskos pamatus, glabāšanas termiņus, izmantotās tehnoloģiskās iekārtas (stacionārais, tostarp konsultatīvais tālrunis, diktofons, videoreģistrators) u.c., līdz ar to nav saprotams, kuri no šobrīd publicētajiem personas datu apstrādes nosacījumiem attiecas uz konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstiem un kuri uz citiem stacionāro tālruņu sarunu ierakstiem, tostarp audioierakstiem nodokļu audita ietvaros u.c.

Ievērojot minēto un to, ka tieši pārzinim jānodrošina, ka informācija par personas datu apstrādi ir sniegta loģiskā, datu subjektam pārskatāmā un viegli saprotamā veidā, DVI secina, ka VID ir

nepieciešams pārskatīt VID tīmekļa vietnē publicētos apstrādes nolūku formulējumus, nodalot informāciju, kas attiecas uz konsultatīvo tālruņu sarunu audioierakstiem (kad personas datu apstrāde tiek veikta sniegto konsultāciju uzraudzības nodrošināšanai, neidentificējot klientu) no citiem stacionāro tālruņu sarunu ierakstiem (kad personas datu apstrāde tiek veikta VID uzraudzības/procesuālo darbību ietvaros, identificējot klientu). Attiecīgi katram noteiktajam personas datu apstrādes nolūkam būtu precizējams arī tiesiskais pamats un personas datu glabāšanas termiņš, piemēram, konsultatīvajam tālrunim atsevišķi norādot tiesisko pamatu - VDAR 6.panta 1.punkta “e” apakšpunktu un glabāšanas termiņu atbilstoši VID veiktajam novērtējumam. No DVI rīcībā esošās informācijas nav konstatējams, kāds ir konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstu glabāšanas ilgums (VID Privātuma politikā norādīts, ka datu glabāšanas ilgums ir līdz 24 mēnešiem vai ilgāk – līdz uzsāktā administratīvā/tiesvedības procesa beigām, Noteikumos Nr.65 norādīts, ka konsultatīvo un arī citu stacionāro tālruņu sarunu glabāšanas termiņš ir līdz 24 mēnešiem, savukārt klātienē pārbaudes laikā VID pārstāvis norādīja, ka stacionāro tālruņu ierakstu dzēšana notiek automātiski pēc 24 mēnešiem, taču atkarībā no sarunu ieraksta apstrādes mērķa, secīgi var mainīties arī ierakstu dzēšanas termiņi).

VDAR 5.panta 1.punkta “e” apakšpunkts nosaka, ka personas dati tiek glabāti veidā, kas pieļauj datu subjektu identifikāciju, ne ilgāk kā tas nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos personas datus apstrādā [...] (“glabāšanas ierobežojums”). DVI konstatē, ka VID konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstu veikšanas mērķis ir VID sniegto konsultāciju uzraudzības nodrošināšana. Līdz ar to, lai pārliecinātos par sniegto konsultāciju kvalitāti, kā arī, lai novērstu iespējamās konfliktsituācijas, DVI nesaskata nepieciešamību VID glabāt konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstus ilgāk par 6 mēnešiem. Ievērojot minēto un to, ka VID pārstāvis norādīja, ka konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstu glabāšanas un dzēšanas kārtība neatšķiras no stacionārajiem tālruņiem noteiktās kārtības, DVI secina, ka VID nav ievērojis VDAR 5.panta “e” apakšpunktā noteikto “glabāšanas ierobežojuma” principu.

Vienlaikus DVI norāda, ka gadījumā, ja konsultatīvo tālruņu sarunu ierakstus VID tālāk apstrādā (izmanto) arī citiem nolūkiem (administratīvajos procesos vai lemjot par veicamajām piedziņas darbībām u.c.), kas nav nolūks, kādā personas dati tika sākotnēji vākti, tad VID par to ir jāinformē datu subjektus, piemēram, iekļaujot šo informāciju VID Privātuma politikā, attiecīgi norādot personas datu apstrādes mērķi, tiesisko pamatu un glabāšanas termiņus.

Attiecībā uz audioierakstu veikšanu nodokļu audita lietās (ierakstot sarunu diktofonā), DVI secina, ka klātienē tikšanās laikā, visos gadījumos klientam tiek piedāvāts veikt audioierakstu. Ja klients atsakās, tiek izsniegta atteikuma veidlapa “Fiziskas personas – datu subjekta – atteikums no audioieraksta un vai/videoieraksta veikšanas” (Noteikumu Nr.65 7.pielikums) un ieraksts netiek veikts. Savukārt VID amatpersona amata uzdevuma izpildes nodrošināšanai turpina sarunu ar personu bez attiecīgā ieraksta. Ja klients piekrīt audioieraksta veikšanai, VID amatpersona informē par ieraksta uzsākšanu, pārziņa nosaukumu (ja tas fiziskai personai nav zināms), personas datu lietotāja struktūrvienību, amatu, vārdu un uzvārdu, ieraksta nolūku (mērķi) atbilstoši Noteikumu Nr.65 47.punktam, ieraksta juridisko pamatu atbilstoši 46.2. un 46.3.apakšpunktam un pieeju papildu informācijai VID tīmekļa vietnē sadaļā “Par mums” – “Personas datu apstrāde VID”. Savukārt uzsākot ierakstu, nodrošina informācijas ierakstu par ieraksta uzsākšanas laiku un vietu (norādot datumu, laiku un adresi), ieraksta iemeslu (piemēram, tematiskā pārbaude, paskaidrojuma pieņemšana no bijušā darba ņēmēja, nobeiguma saruna ar nodokļu maksātāja pārstāvi saistībā ar auditu), nodokļu maksātāju, nodokļu maksātāja pārstāvi un personas datu lietotāju (norādot komersanta nosaukumu, komersanta pārstāvja un personas datu lietotāja amatu, vārdu un uzvārdu), kā arī pabeidzot ierakstu, nodrošina informācijas ierakstu par ieraksta pabeigšanas laiku. Tādējādi DVI secina, ka VID klienti pirms audioieraksta veikšanas, tiek informēti par tā veikšanu, kā arī iebildumu gadījumā, klientam tiek nodrošināta iespēja atteikties no audioieraksta veikšanas, aizpildot VID sagatavoto veidlapu.

Tāpat DVI secina, ka par audita ietvaros iegūto audioierakstu glabāšanu, izsniegšanu, dzēšanu u.c. ir atbildīgs konkrētās struktūrvienības vadītāja norīkots darbinieks. Nodokļu audita gaitu auditors regulāri dokumentē ASIS sistēmā, kurā tiek pievienoti un glabāti attiecīgie audioieraksti, kā arī tiek

nodrošināta audioierakstu glabāšanas, izsniegšanas un dzēšanas uzraudzība. Arī stacionāro tālruņu sarunu audioieraksti pēc nepieciešamības tiek pievienoti ASIS sistēmā (konkrētā klienta nodokļu audita lietai).

Attiecībā uz audita ietvaros iegūto audioierakstu apstrādi, DVI secina, ka atbilstoši šajā lēmumā konstatētajam, VID ir nepieciešams nodalīt VID Privātuma politikā minētos apstrādes nolūkus (*nodokļu un nodevu kā arī citu valsts noteikto maksājumu aprēķināšana un maksāšanas pareizības kontrole, korupcijas risku novēršana, fiziskās drošības nodrošināšana u.c.*), attiecīgi katram no tiem norādot izmantoto tehnoloģisko iekārtu (stacionārais tālrunis, diktofons, videoreģistrators u.c.), personas datu apstrādes tiesisko pamatu, nolūku (mērķi), glabāšanas termiņu u.c. (piemēram, šobrīd visiem minētajiem apstrādes nolūkiem ir norādīts viens personas datu glabāšanas termiņš – 36 mēneši).

Attiecībā uz Finanšu ministrijas bažām par to, ka stacionāro tālruņu sarunu audioieraksti varētu saturēt arī personas datus, kas nav nepieciešami VID norādīto mērķu sasniegšanai, piemēram, informāciju par veselības stāvokli, reliģisko vai politisko piederību, DVI secina, ka VID ir veicis NIDA novērtējumu, konstatējot, ka stacionāro tālruņu sarunu ierakstu laikā varētu notikt arī īpašo kategoriju (sensitīvo) personas datu (piemēram, par iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja un viņa ģimenes locekļu izdevumiem par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, valsts amatpersonas deklarācijā norādītā informācija par papildus valsts amatpersonas amatam ieņemamajiem amatiem politiskajās partijās, reliģiskajās organizācijās u.c.) apstrāde. DVI secina, ka īpašo kategoriju personas datus gan sarunas ieraksta laikā, gan vēlāk tehniski nav iespējams nodalīt, turklāt, lai sasniegtu attiecīgo datu apstrādes nolūku (mērķi), VID nav iespējams apstrādāt (ierakstīt) personas datus mazākā apjomā vai neapstrādāt tos vispār.

Ievērojot minēto un to, ka īpašo kategoriju personas datu apstrāde nav VID pašmērķis, bet tie var tikt apstrādāti pastarpināti, saistībā ar VID normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi, DVI nesaskata VID rīcībā iespējamus personas datu apstrādes pārkāpumus.

Attiecībā uz VID iespējamiem pārkāpumiem VDAR 35. un 36.panta nosacījumu izpildē, DVI norāda, ka NIDA ir process, kas izveidots, lai aprakstītu apstrādi, novērtētu tās nepieciešamību un samērīgumu un palīdzētu pārvaldīt tādus fizisko personu tiesību un brīvību riskus, kas izriet no personas datu apstrādes⁸, vienlaikus novērtējot tos un nosakot pasākumus to novēršanai. NIDA novērtējums ir svarīgs pārskatatbildības rīks, jo tas palīdz pārzinim ne vien nodrošināt personas datu apstrādes atbilstību VDAR prasībām, bet arī parādīt, ka tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai panāktu atbilstību VDAR prasībām⁹.

DVI secina, ka VID NIDA novērtējumu veicis 2019.gadā, kā novērtējuma veikšanas pamatu norādot, ka ir uzsākta datu apstrāde jaunam personas datu apstrādes nolūkam (mērķim) ar jaunu apstrādes veidu. Vienlaikus DVI secina, ka NIDA novērtējums ir veikts par VID stacionāro tālruņu sarunu audioierakstiem kā tādiem, atsevišķi nenodalot to veidus (konsultatīvos u.c. stacionāros tālruņus), kā arī nenodalot attiecīgās personas datu apstrādes tiesisko pamatu, nolūku (mērķi), glabāšanas termiņus u.c. Ievērojot minēto un to, ka novērtējums ir veikts aptuveni pirms diviem gadiem, kā arī to, ka atbilstoši šajā lēmumā konstatētajam, VID ir nepieciešams precizēt stacionāro

⁸ Atbilstoši VDAR 35.panta 7.punktam novērtējumā ietver vismaz: “a) plānoto apstrādes darbību un apstrādes nolūku, tostarp attiecīgā gadījumā pārziņa leģitīmo interešu sistemātisku aprakstu; b) novērtējumu par apstrādes darbību nepieciešamību un samērīgumu attiecībā uz nolūkiem; c) novērtējumu par 1.punktā minētajiem riskiem datu subjektu tiesībām un brīvībām; un d) pasākumus, kas paredzēti risku novēršanai, tostarp garantijas, drošības pasākumus un mehānismus, ar ko nodrošina personas datu aizsardzību un uzskatāmi parāda, ka ir ievērota šī regula, ņemot vērā datu subjektu un citu attiecīgo personu tiesības un leģitīmās intereses”; - tās 84.apsvērumā minētā novērtējuma nozīme un loma ir precizēta šādi: “Lai sekmētu šīs regulas noteikumu ievērošanu gadījumos, kad apstrādes darbības varētu izraisīt augstu risku fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinim vajadzētu būt atbildīgam par novērtējuma par ietekmi uz datu aizsardzību veikšanu, lai jo īpaši izvērtētu minētā riska avotus, raksturu, specifiku un nopietnību.”

⁹ Sk. arī 84.apsvērumu: “Novērtējuma rezultāti būtu jāņem vērā, nosakot piemērotus pasākumus, kas veicami, lai uzskatāmi parādītu, ka personas datu apstrāde atbilst šai regulai.”

tālrunu, tostarp konsultatīvo tālrunu sarunu ierakstu veikšanas nolūku (mērķi), tiesisko pamatu, glabāšanas termiņus u.c., DVI secina, ka VID ir nepieciešams veikt jaunu NIDA novērtējumu par katru no apstrādes veidiem (visiem VID ieviestajiem stacionāro tālrunu sarunu audioierakstiem), attiecīgi iekļaujot visu nepieciešamo informāciju/izvērtējumu.

Ievērojot minēto, DVI norāda, ka uzsāktā pārbaude ir pabeigta, konstatējot, ka VID nav nodrošinājis VDAR 5.panta 1.punkta “b” un “e” apakšpunktā minēto personas datu apstrādes principu ievērošanu, nav izpildījis VDAR 12.panta 1.punktā noteikto pārziņa pienākumu, kā arī nav veicis NIDA novērtējumu par visiem apstrādes veidiem, tādējādi neizpildot VDAR 35.pantā noteiktās prasības.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 14.¹pantam iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus [..]. APL 61.pants nosaka, ka administratīvā procesa dalībniekam ir tiesības izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā [..]. Lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā.¹⁰ Administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi¹¹. Pārbaudes ietvaros atbilstoši APL 14.¹pantam DVI amatpersonas ir ievērojušas objektivitāti un devušas procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus.

APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību (65.pants), iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

DVI, izvērtējot šajā lēmumā konstatēto, secina, ka tikai administratīvā akta izdošana sekmētu VID izpratni par tā rīcības neatbilstību VDAR prasībām.

VDAR 58.panta 2.punkta “d” apakšpunkts nosaka DVI pilnvaras izdot rīkojumu pārzinim vai apstrādātājam saskaņot apstrādes darbības ar VDAR noteikumiem, vajadzības gadījumā – konkrētā veidā un konkrētā laikposmā.

Ievērojot šajā lēmumā konstatēto, izmantojot VDAR 58.panta 2.punkta “d” apakšpunktā DVI noteikto korektīvo pilnvaru, DVI nolemj uzdot VID:

1) veikt NIDA novērtējumu par katru no personas datu apstrādes veidiem (stacionāro tālrunu, konsultatīvo tālrunu u.c. tālrunu sarunu audioierakstiem), katram norādot attiecīgo personas datu apstrādes nolūku (mērķi), tiesisko pamatu, glabāšanas termiņu (termiņam jābūt pamatotam un nepieciešamam, lai sasniegtu konkrēto nolūku) u.c.;

2) saskaņot apstrādes darbības ar VDAR noteikumiem;

3) pārskatīt VID tīmekļa vietnē publicēto personas datu apstrādes nolūku formulējumus, nodalot tos un atsevišķi norādot personas datu apstrādes tiesisko pamatu, nolūku (mērķi), glabāšanas termiņu, izmantotās tehnoloģiskās iekārtas (konsultatīvais tālrunis, stacionārais tālrunis, videoreģistrators u.c.), kā arī veikt attiecīgās izmaiņas VID iekšējos normatīvajos aktos.

Vienlaikus DVI aicina VID, turpmāk veicot personas datu apstrādi, ievērot šajā lēmumā minētās un citas VDAR un FPDAL prasības, izvērtēt dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, ņemot vērā datu apstrādes raksturu, apmēru,

¹⁰ APL 62.panta pirmā daļa.

¹¹ APL 161.panta pirmā daļa.

kontekstu, nolūkus un veiktos tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to iespējamu nelikumīgu apstrādi, kā arī lai novērstu citas neatbilstības, ja tādas ir, nodrošinot tiesisku personas datu apstrādi un aizsardzību.

Pamatojoties uz VDAR 58.panta 1.punkta “e” apakšpunktu un FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu, paziņot DVI rakstiski par iepriekš minēto pienākumu izpildi līdz **2021.gada 2.novembrim** (pēdējā diena atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai ar drošu elektronisko parakstu), iesniedzot DVI informāciju par VID veiktajiem pasākumiem.

Saskaņā ar FPDAL 24.panta otro daļu, APL 76.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu, 188.panta otro daļu un 189.panta pirmo daļu un Tieslietu padomes 2018.gada 5.marta lēmumu Nr.307 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām” šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc VID juridiskās adreses atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

[..]

IZRAKSTS PAREIZS